ЕЛИСАВЕТА БАГРЯНА
ВЕЧНАТА И СВЯТАТА

ДНИ МОИ

Летете — радостни или омразни,
И делници и празници.
Летете, няма да ви смятам,
Дни мои на земята —
Вий, сиви гълъби и бели, —
Излитнали от моите ръце
И някъде в безкрая отлетели
Като към предначална цел…

На шийките ви малките писма,
Привързани от мен самата,
Сърдечен ли и близък ще ги вземе?
Или ще паднете без време —
достигнали едва сред път?
Или стрела ще ви прониже
И чужди погледи ще спрат
Над земните ми радости и грижи?

Летете — няма да ви смятам,
Дни мои на земята,
Разкъсали трептящото сърце
И литнали навеки от ръцете ми —
Които нямат сила да ви спрат,
Когато пожелаят страстно —
Или веднага, бърже да ви тласнат,
Когато часовете ги морят.

АМАЗОНКА

Вее утринна прохлада
В моето лице —
Аз съм млада, млада, млада
С огнено сърце.

Моя вихрен кон лети
Бодро и безспир —
Пред очите ми цъфти
Неогледен мир.

Искрометните копита
Кой ще последи?
Песен светла се разплите
В моите следи:

Ний ще стигнем Хеликон
В изгревния час —
Смело, мой крилати кон,
Жребият е с нас.

Там под твоята подкова
Извора лъчист
Ще избликне в струя нова —
Животворен, чист.

И когато стигнат там
Моите сестри,
Вдъхновение и плам
В тях ще разгори.

А над нашата победа

В трудния ни път
И Персей, и Андромеда
Трепетно ще бдят.

ЗОВ

Аз съм тук зад три врати заключена
и прозореца ми е с решетка,
а душата волна, волна птица в клетка,
е на слънце и простор научена.

Пролетни са ветровете полъхнали,
чувам гласове призивно ясни.
Моя плам непламнал ще угасне
в здрача на покоето заглъхнали.

Рзатроши ключалките ръждясали!
Дай ми път през тъмни коридори!
Не веднъж в огрените простори
моите крила са ме понасяли.

И ще бликнат звукове ликуващи
от сърцето трепетно тогава…
— Но зад тези три врати, сподавен,
моя пламнал зов дали дочуваш ти?

ВИК

Във тази стая — тясна, тъмна, ниска
умирам от неизцерима рана,
че аз не съм възлюбена и близка,
ни чакана от някого, ни звана.

А искам само, само да обичам,
жадувам искроструйно, светло вино;
от всяка тъмна мисъл се отричам,
край своя враг беззлобно ще отмина.

И искам щедро, волно да отдавам
това, що в мен гори, трепти и пее,
и в пищни празненства да разлюлявам
над скъпи гости звънки полилеи.

Че мойта младост, огнено пламтяща,
и моята душа на чучулига,
и моето сърце животрептящо —
като вихрушка над света ме вдигат.

НА ДАЧА

И ЕТО, ТУК СЪМ. И пътека
не води в моя нов подслон.
А вечерта застила меко
обвития във хмел балкон.

Защо са тук звездите едри
и свода сякаш по-дълбок?
Дано, дано и в мен разведри
надвисналите мисли бог.

Вратата рано ще затварям
и няма ни да паля свещ,
ни с някого да разговарям.

Ливадата е покосена,
дъхът ѝ — сладък и горещ
и за ще спя като спасена.

КРАЙ МЕН ПРЕМИНАХА косачи,
а после звъннаха стада
и над леса — безмълвно здрачен,
изгря вечерната звезда.

Отнейде лъхнала прохлада
като ветрило ме повя
и странно отмаляла, сядам
на покосената трева.

Повехнала, зеленосива,
дъхът ѝ леко ме опива —
като накипнало вино.

Но пак защо ме скръб обсеби?
— Сега бих дишала със тебе
дъха на прясното сено…

АЗ ЖИВЕЯ ДАЛЕЧ от света
и сънят ми е кротък и девствен.
Не достигат до мойта врата
ни тревожни, ни радостни вести.

През деня, сред обилния плод
на нивята, отдъхвам с надежда.
Вечерта на бездънния свод
във съзвездия нови се вглеждам.

Но защо днес сърцето се сви?
Твоя спомен не е ли погребан
сред уханните полски треви?

А над мен е планинския гребен.
— как спокойно е тука без тебе,
как спокойно и — пусто, уви!

НА „ХЕЛИОС“

О, не руши възторга чист и ням
и не убивай спомена ми гален:
за мене ти живееш само там,
на „Хелиос“, на палубата бяла,
сред тъмните, улегнали вълни,
в нощта, когато гледахме отсреща
безчетните крайбрежни светлини
и стари замъци край Будапеща.
Когато вятърът ми взе воала
и смъкна мойто пътно наметало,
и светли капки пръснаха в лицето,
и Дунава бе нов и многоцветен.

И нека бъде твоя лик споен
с най-радостните седем дни и нощи
на моя пръв, неповторим подем,
когато аз не подозирах още
как тежък ще е пътя ми назад
и даже не помислях да се питам —
дали обичам своя спътник млад,
или пък свойта младост недопита,
на мощното кормило песента
и вятъра, и волността света.

ВИДЕНИЕ

Вън ходи край къщи и пее отново
април, цветоносеца блед.
И дъха зелената пролет отрова,
по-сладка от вино и мед.

Как душно и тясно е в нашата стая,
как силно ме тегли навън.
Това, що разказвам, самичка не зная
наяве ли бе, или сън.

Видях аз морето — зелено и тъмно,
и белият кораб на път.
Край някакъв бряг неизвестен се съмна,
де много сирени тръбят.

Невиждани хора, нечути езици,
обветрени, млади лица
и сини очи с разширени занеце,
и смели, и волни сърца…

Но ти, недоволен и мрачен, отмеряш
пет стъпки напред и назад.
И моя глес млъква, смутен и треперящ,
треперящ от горест и яд.

Напразно. Отровата вече проникна.
В кръвта ми киряща се вля.
И чувствувам вече — на плещите никнат
две силни, две волни крила.

INTERIEUR

Ти ме гледаш тъй влюбено-нежно,
ти говориш тъй топло и предано.
Вън завива виелица снежна.
Аз те слушам, далеко загледана.

Лъхат леки и странни парфюми
от цветята, над мене надвесени,
и напомнят самички, без думи,
ча са вчера от тебе донесени.

Ти така всеотдайно си верен,
ти си мой неотменно и всякога —
и прости моя смях преднамерен,
мойто женско лукавство понякога.

Че и аз като тебе обичам —
безнадеждно и смъртно увлечена,
и често напразно заричам
да не ида на среща уречена.

Но когато зачуя, че идеш,
сякаш рязко, внезапно събудена,
там, от другия вход, без да видиш,
аз избягвам — смутена, зачудена.

И отивам при него покорна,
сякаш в тъмна хипноза омаяна.
И се връщам разбита и морна,
унизена и горко разкаяна…

СНЯГ

Тази бяла, небивала зима
в паметта ще остане запазена
като приказка бяла — без име,
нито писана, нито разказана.

Този чужди град, смътно обикнат,
с островърхите къщи и замъци,
дето вечер фенерите никнат
с бледожълти, безтрепетни пламъци.

И безкрайните улици, сплели
дълги сенки и клони данетелени.
И ний, първите стъпки поели —
от съня и покоя извели ни…

Ще се нижат дни, черни и бели,
с неотменния знак отбелязани.
За което сме вчера живели,
днес сами може би ще погазим ний.

Но през някоя коледна вечер,
с две въздишки, несетно отломени,
ще потеглят на път отдалече
двете сенки на нашите спомени.

И ще спрат в този гред, и ще идат
в остарялата черквица бляснала,
да отслужат една панахида
— на нашата младост угаснала.

ULTIMUM VALE

Аз ще живея с тези мънички минути,
тъй дълго чакани и минали тъй скоро.
Над тях ще тръпнат често мислите залутани,
но нивга никому за тях не ще говоря.

Ще помня първата надежда ненадейна,
като сокол над нас извила волнокрила,
и седмоцветната дъга в душата грейнала
и срещите невъзвратими озарила.

Ще помня улиците леко заскрежени,
отдето бавно минахме в часа прощален
и трепналите дълги, светли отражения,
пред нас разкъсани зигзаги начертали.

Ще помня даже… даже номера на влака
и стъпканото малко цвете на перона…
Но нищо, че очите ми са пак разплакани —
устата ми ни зов, ни прошка ще пророни.

ОТПЛАТА

Защо си днес ти блед и мълчалив,
защо не се посмееш, пошегуваш?
Какво, ревнуваш ли? Нима боли,
нима, загубвайки ме, ти тъгуваш?

Край огъня се грееше и ти,
но мъките ми бяха ли известни?
За тебе плаках и се причестих,
и пях молитвено смирени песни.

Сега — свободен си. Върни се там
и ако можеш — забрави веднага
и мен, и моя сън — горчив и ням,
на който днес самичка се полагам.

Иди при нея, мене прокълни —
аз даже, както трябва, не обичам:
мен и снегът валящ ме пияни,
и всяка нова песен ме развлича.

АПРИЛ

Слънчев сноп от прозореца влиза,
цветен сняг е земята покрил
като с брачна, данетелена риза —
дойде неусетно април.

Бог е мъдър и благ и прощава
всяка пролет на грешния свят.
А пчелите сега опрашават
медоносния ябълков цвят.

Вечер лъха презморския вятър,
който всичките пъпки разви.
Аз обичам безумно и свято —
бог сърцето ми благослови.

Но е моята страст негасима
и безмълвен е жадния зов —
че той няма ни образ, ни име:
аз обичам самата любов.

СТИХИИ

Можеш ли да спреш ти вятъра, дето иде от могилите,
префучава през боазите, вдига облак над диканите,
грабва стрехите на къщите, на каруците чергилата,
сваля портите, оградите и децата по мегданите —
в родния ми град?

Можеш ли да спреш ти Бистрица, дето иде напролет яростна,
разтрошава ледовете си, на мостовете подпорите
и излиза от коритото и завлича, мътна, пакостна —
къщиците и градинките, и добитъка на хората —
в родния ми град?

Можеш ли да спреш ти виното, щом веднъж е закипяло то
в бъчвите огромни, взидани, с влага лъхаща наситени,
на които с букви кирилски пише „черното“ и „бялото“ —
в избите студен, каменни, завещани от дедите ни —
в родния ми град?

Как ще спраш ти мене — волната, скитницата, непокорната —
родната сестра на вятъра, на водата и на виното,
за която е примамица непостижното, просторното,
дето все сънува пътища — недостигнати, неминати, —
мене как ще спреш?

ЮГ

Небесата чисти, ведросини,
трепетна омара над полето,
а в леса, сред кестени, смокини,
наровете яркоалени
са запалени
сякаш полилеи от небето.

Ниви мак, оризища просторни
дишат в леки благодатни пари.
А Беласица и Пирин морни
са чела над тях надвесили
във невесели
спомени за битки и пожари:

Неведнъж над родните предели
се развихри огненосностреме.
Неведнъж и нивите презрели
се изрониха забравени —
изоставени
от прокуденото родно племе.

Но сега, стаили всички грижи
благославят златните поляни,
бялогславят срутените хижи,
балгославят и профилите
на могилите
с кръстове самотни увенчани.

А когато нявга лесовете
обновят посечените стволи
и утеха сложат вековете,

ще дапеят пак усоите
за героите —
за живота приказен и волен.

ПЕСЕН НА ПРЕДАЧКИТЕ

Дълго през дългата зима ний предохме,
седнали в тъмния кът.
През одимени прозорчета гледахме
вън оснежения път.

И във душата ни смътно възставаше
властен копнеж за простор,
но непрозирна мъгла затъмняваше
скъдния наш кръгозор.

Зимата мина, към север прокудена,
с бури и тежки мъгли.
Трепна земята, несетно пробудена,
звънна и рояк пчели.

В росни зори ние рано се дигнахме,
с бликаща младост в сърце,
първи на чистият извор пристигнахме
с блеснали менци в ръце.

Вятърът волен далеко понесъл е
нашите песни и смях…
Песни ликуващи, ведри и весели —
цялата младост е в тях!

СТАРОНАРОДНИ ОБРАЗИ

ПЕСЕН

Цели дни аз шия, без да стана,
до прозореца глава склонила.
Шия си венчалната премяна.
Но е работата ми немила
и шева ми — бавен и неравен:
често късам свилената нишка,
често спирам в горестна забрава.
Всяка гънка крие по въздишка,
всеки бод със сълзи оросен е.
А в неделя сватбата ще бъде:
нелюбим ще тръгне редом с мене,
а любимия, на скръб осъден,
мрачно зад амвона ще ме гледа
с поглед тъмен, зъл и безутешен.
Как ще срещна тоя взор последен?
Как ще промълвя обета грешен?
По-добре бе мъртва в тази дреха
мащеха ми да ме пременеше.

ГЕРГЬОВДЕН

Ще накършат момчетата върбови клони,
ще накитят вратите, иконите,
и обор, и хамбари, и плевня висока,
и кошара — за здраве на стоката.

А мъжете ще колят гергьовски курбани
и щом бият вечерня камбаните,
ще отидат жените със дискоси бели
да споходят пред празник умрелите.
Вечерта ще прекръстят децата заспали,
пред светията свещ ща запалят те
и ще легнат доволни, и сън ще сънуват,
и ще бъде той светло празнуване.

Че в зори свети Георги, ранил преди всички,
преди будните баби и птичките,
своя бял кон ще яхне, през плет и огради
ще прескочи, ще иде в ливадите,
ще се мерне в лозята, в горите ще викне,
ще обходи осевите никнали,
и ще благослови той по божа поръка
изкълнилите пролетни стръкове —
да пораснат, да станат до пояса нива,
да достигнат до жътва небивала...

А момците ще вържат в градините люлки,
да люлеят момите и булките —
и над тях от овошките цвят ще се рони,
ще се слънцето смее през клоните,
ще кънтят надалеко припевки и глуми

и ще светят лицата им румени…

ДАРОВЕТЕ

Дарове съм натъкала —
двеста лакти със кенари,
триста лакти чисто бяло:
пъстри кърпи за сватбари,
тънки ризи за роднини,
бохчалъци за най-близки.

На Димитровден замине
пряко Дунав по печалби.
Рече весел — че не иска
да посърна тук от жалби —
за Петровден ще се върне,
да се срещнем живи-здрави,
сватба чутна да направим.

Боже, как да не посърна,
как на вейка да не стана? —
Цяла зима пях на стана,
пя с мене и кроснотоу
с песни дотъках платното,
а днес плача и го беля.

То се чисти и белее,
аз жълтея и чернея:
ей Петровден до неделя —
ни вест праща, нито иде.

И без него ще се мине.
Сватба чутна ще направя,
цяло село да ме види…
А пък мама да дарява:

тънки ризи на роднини,
пъстри кърпи — на гробари…

СИНЕОКАТА

Ей, ти, орис, мен орисана!
Майко моя, жалбо моя люта!
Как да кажа, как да бъза чута —
тъй било от бога писано.
Нямам ли сукна отрезани
и не съм ли млада, белолика?
Нямам ли снага на трепетлика,
тънки ризи, тежки везани?
Не мета ли ширни дворове
рано сутрин с китка на косите?
Песни ли не пея кръшно вити
по седенки и сборове?
Що ми са очи черничеви,
тъмносвилени косите? —
Той ги, майко, даже не поглежда.
Днеска го видях край чичови —
караше на паша стоката.
Беше му лицето восък бледно.
Ни ми проговори, ни погледна.
И разбрах тогава, аз, горкана:
той обеча синеоката,
дато снощи другиму пристана.

УРОКИ

„Дайте седем въглена в мангала,
ненапалвани три вощеници,
неначенат хляб на кърпа бяла.
И в зелена пръстена паница
непреливана вода налейте.“
И над мене кръстове заплете,
и зачете бавно, полугласно:

„Както огън у водата гасне,
уроките в тебе да угаснат!
Както нямат плъмък тези свещи —
с лошите очи да нямаш срещи.
Както този хляб е неначенат —
тъй да си от болест излечена…“

А пък аз си мисля огорчена:
„По-добре съвсем да не оздравя,
ако вече няма да го срещам,
ако любовта му ме остави,
ако погледите му горещи
потъмнеят някога за мене —
както тези въглени гасени…“

КУКУВИЦА

Ходиш, гледаш, сякаш обезсвесен,
залудо пилееш дни и нощи,
божий свят ти станал, казваш, тесен.
Не видя ли, не разбра ли още?
Неведнъж те рекох и повторих:
не помагат билки и магии,
кой каквото иска да говори —
няма нивга аз гнездо да свия,
рожби румени да ти отгледам,
в къщи край огнището да шетам.
Мен ме е родила сякаш веда
и ми е прокобила несрета. —
Дай ми мене по света да скитам,
дай ми сборове, хора, задевки —
другите да слушам без насита
и сама да пея на припевки.
Моите очи се ненаглеждат,
моито уши се ненаслушват.
Не допридам свилената прежда,
недогаснал огъня потушвам…
И така живота ще премина
ненаситена, ненаживяна.
А кога умра, сама, в чужбина,
кукувица-бродница ще стана.

МЛАДОСТ

Додея ми, майко, робска орисия
в господарски двори и с тежко имане.
Саван ми е пуста свилена премяна:
под чисти жълтици да превивам шия
под скъпи чумбери да прикривам вежди,
от гривни ковани с ръка да не сегна,
от сребърни пафти снага да ми тегне —
тежко да присътпям, плахо да поглеждам…

Искам, майко, млада — младост да позная.
Злато ми снагата, свила ми косите,
господарска воля — огъня в очите.
Довека ли, майко, младостта ни трае?
Да стана зарана, да ошетам двора,
па да литна в къра — и да ми е тесен, —
сърпа да извия и викна песен,
та да потрепери равното Загоре…

ПИРИНСКА ПЕСЕН

Да бъда малко овчарче,
овчарче в Пирин планина,
да водя вечер стадото
низ пиринските чукари,
със свойта свирка шарена
да свиря — и да прислушвам
как то ми сладко припява
със медните си звънчета,
а долу Гласна приглася
със триста разни гласове...
Да викна от връх Еленин,
да викна, да ми олекне:
— Чуйте ме, мури вековни,
чуйте ме, бели камъни,
чуй ме ти, Пирин планино,
дето си много чувала,
още по-моното мълчала...

В тоя свят няма никого.
Ти баща, Пирин, ти майка,
ти сестра, Пирин, ти братец,
ти — първо либе жалено,
дето ме черно почерни,
дето ме само остави
да скитам, да си кукувам
и място да не намирам
в нашата земя хубава —
глава за отдих да сложа,
жалбата да си изплача.

ПЪРВЕСКИНЯ

Слушай, дъше, млада първескиньо,
слушай свойта майка престаряла.
Не напусто младостта ми мина,
не напразно съм в света живяла.
С колко много грижи ви отгледах —
тебе, твойте братя и сестрици,
питай — белите коси два реда,
двете ми ръце — две вощеници,
двете ми очи — две сълзи спрени:

Не излизай нощем ти по двора,
пътните врати залоствай рано,
зла магия някой да не стори,
да не стъпиш в място нечестиво —
млякото в гръдта ти да престане.

А детето с булото прикривай —
да не дойде някой гост неканен —
сините очи са пакостливи,
синеоки да го не заглеждат.
Щом заспи, над люлката му вечер
никой чужди да се не навежда —
а жена-бездетница — най-вече!

ВЕЧНАТА И СВЯТАТА

ВЕЧНАТА

Сега е тя безкръвна и почти безплътна,
безгласна, неподвижна, бездиханна.
Очите са притворени и хлътнали.
и все едно — дали Мария, или Анна е,
и все едно — да молите и плачене, —
не ще се вдигнат тънките клепачи,
не ще помръднат стиснатите устни —
последния въздъх и стон изпуснали.
И ето че широк и чужд е вече пръстенът
на нейните ръце, навеки скръстени.

Но чувате ли вие писъка невинен
на рожбата й в люлката съседна?
Там нейната безсмъртна кръв е минала
и нейната душа на тоя свят отседнала.
Ще минат дни, години и столетия
и устните на двама млади, слети,
ше шепнат пак „Мария“ или „Анна“
в нощта сред пролетни благоухания.
А внучката ще носи всичко: името,
очите, устните, косите — на незримата.

ПОТОМКА

Няма прародителски портрети,
ни фамилна книга в моя род
и не знам аз техните завети,
техните лица, души, живот.

Но усещам, в мене бие древна,
скитническа, непокорна кръв.
Тя от сън ме буди нощем гневно,
тя ме води към греха ни пръв.

Може би прабаба тъмноока,
в свилени шалвари и тюрбан,
е избягала в среднощ дълбока
с някой чуждестранен, светъл хан.

Конски тропот може би кънтял е
из крайдунавските равнини
и спасил е двама от кинжала
вятърът, следите изравнил.

Затова аз може би обичам
необхватните с око поля,
конски бяг под плясъка на бича,
волен глас, по вятъра разлян.

Може би съм грешна и коварна,
може би средпът ще се сломя —
аз съм само щерка твоя вярна,
моя кръвна майчице-земя.

КЪМ НЕЯ

Аз чакам жетвения месец юни,
аз чакам неговата знойна радост
очите ми с утеха да целуне —
че ще напусне родната ограда.

Да тегнат нивите за първа жетва,
и всеки техен клас да бъде хлебен,
тогава ще прошепна тайна клетва
и ще последвам своя странен жребий.

Ти, майко моя, радост невидяла,
недей проклина рожбата невярна,
че ще почертни кърпата ти бяла,
към твоя майчин дар неблагодарна.

Да ме обжегнат пясъци пустинни,
да ме кали солен презморски вятър,
да вкуся чужди хляб — и да изстина
без ласката на твойта пазва свята.

Тогава да се върна. О тогава
да знам да те обичам — о да мога
великата си жажда да разправя
с разтворено сърце като пред бога.

НЕВЯСТА

Вдигни и ти очите си нагоре
и помоли се заедно със мене. —
Така в детинство с майка си говорех
и молехме се двете на колене.

Аз чакам в бялата венчална дреха
да дойдеш ти — сънуван и обичан, —
да бъдеш моя радост и утеха,
с цвета на младостта да те окича,

да се стопя като снежинка в огън
и на кръвта ти огъня да бъда.
О, вижда бог и моята тревога,
и моята любов — и нека съди.

И ето, звън вечерен се пророни,
пътеката пребули снежна мрежа
и ледени цветя, листа и клони
по здрачните стъкла изплете скрежът.

Вземи ме — с мойта обич всеотдайна
и с моя дар безценен и безимен.
И даже ако смърт е в тази тайна,
тогава пак вземи ме — умъртви ме.

ПОСЛУШНИЦА

Твоят образ ми бе пътеводна звезда,
твоят образ бе в мойта килия.
И напразно се мих със светена вода,
не пропуснах света литургия,
на Кръстовден във кръста господен се врекох
и прочетох три пъти псалтира…
Една нощ власеницата тъмна съблекох
и напуснах сама манастира.

Ти ме взе, както вземаме зрелият нар,
вече сам полетял към земята.
И нима любовта ни не е божи дар,
и сълзите — причастие свято? —
А защо виждам кървава рана от щик,
твойта устни когато целувам?
О, защо ми се мярка Христовия лик,
и разпятие вечно сънувам?

МАЙЧИНА ПЕСЕН

Няма вече да оправям
вечер твоето креватче,
приказки да ти разправям
за небесното ти братче,
песни да ти пея тихо —
да не чуваш зимен вихър,
топличко да те завивам
и над тебе да заспивам.

Няма вече да те водя
в улиците за ръчица,
да ти соча в небосвода
нейде полетяла птица
и да сещам как прелива
в сложената доверчиво
мъничка ръчица твоя —
щастието и покоя.

Аз ще скитам безутешна
в безучастната чужбина.
Твой връстник когато срещна,
просълзена ще отмина…
Ти ще си играеш кротко,
ще отиваш на разходка
и понявга — нявга само
ще запитваш: „Де е мама?“

СРЕБЪРНА СВАТБА

Погледни, ний сме вече и двамата стари,
младостта неусетно изтля.
Ето: първи сняг моито къдри прошари,
твоят поглед и благ, но без плам.

Преди много години, във този ден същи,
в недалечният южен градец
ти дойде и ме взе, и отведе от къщи,
и бе плах като бягащ крадец.

А пък аз се смущавах и спъвах свенливо
и непривичната дълга пола —
и говореха, толкова светло красива
не съм никога още била.

А на пътя от черква, как ясно си спомням,
една стара жена ни видя
и ни даде да пием от глинена стомна
ненапита чешмяна вода.

И затече водата — ту бистра, ту мътна, —
безпощадния земен живот.
Но скръбта и неволите свързват по-плътно,
а ний вкусихме не един плод.

Сега кротко говорим и гледаме мъдро,
и безмълвна надежда плетем:
пред прозореца нашият внук златокъдър
своя пръв урок гласно чете.

ЖЕРТВАТА

Пред малкото креватче на колене
тя трети ден, немигнала, се моли
и бавно гълта сълзите солени.

Едничкият й син е тежко болен
и само нишка го дели от края —
а долу другите деца играят

и слънцето в прозореца поглежда,
и дюлята подава пълни клони,
но той е ням и сляп, и безнадежден…

През първий ден към старата икона
мълвеше тя, прекръствайки се мигом:
„Върни детето ми, от смърт спаси го.“

През вторият, очите без да снема,
се молеше, от скръб обезумяла:
„Вземи живота ми — и дай го нему.“

А днес на третия, едва прозряла,
тя рече мъдро: „Майко свята, стига,
вземи го, но от мъките спаси го.“

И стана чудо: мина малък пламък,
детето мръдна устни загорели
и промълви полека: „Хлебец, мамо!“

КАТО СЛЪНЦЕ

Като зрънце,
като просено зрънце,
от крилатия вятър посято,
тя пониква несетно в душата
и пораства, класи и узрява.

Като птичка,
като мъничка птичка,
през морета от юг долетяла,
във сърцето невинно заспало,
тя си свива гнездо и запява.

Като слънце,
като божие слънце,
над живота ни кратък и беден,
и дори над деня ни последен
тя изгрява — греховна и свята.

Като песен,
като майчина песен,
ненадейно в чужбина дочута,
поразява беглеца залутан —
любовта — съвестта на земята.

СВЯТАТА

Аз те знам, Богородице бледа,
с младенец осиян на колене.
Твоят поглед е странно загледан,
твойте устни нашепват моление.

Мъдреци беловласи и славни,
пред нозете ти ничком склонени,
за отрока, предречен отдавна,
са дошли на свето поклонение.

И наричат го син на небето,
и наричат го цар на земята,
но ти чуваш: „Друг друга любете“ —
и над люлката виждаш разпятие.

ОМАГЬОСАНАТА ДУША

ЛЮБОВ

Кой си ти, на моя път застанал,
моя сън от клепките прогонил,
моя смях от устните откъснал?
И магия някаква ли стана?
Виждам те на старите икони,
чувам те в съня си нощем късно:
гледаш ме с очи на похитител,
а в гласа ти всеки звук ме гали.
Кой си ти, в духа ми смут запалил —
Мефистотел ли, или Кръстител?

А сърцето мое доверчиво
пее — птичка в разцъфнала градина,
пее — и нарича те: Любими.
И покорна, шепна аз щастлива,
както на Исуса — Магдалина:
— Ето моите ръце — води ме!

СЪДБА

През улиците здрачни, през къщите, стените,
през плачещия ромон на есенния ден,
през този град, погребан в желязо и гранити —
усещам, че ме чакаш — ликуващ и смутен.

Усещам твоя поглед, отправен в тъмнината,
усещам ти рцете, протегнати насън,
усещам как се вслушваш за стъпките познати
и как сърцето трепва при всеки шум отвън.

И аз потрепвам с тебе. Незрими нишки вплитат
и таглят мойта воля, ръце, нозе, очи.
И повече не мисля, и тръгвам, и не питам
в какъв дом ще осъмна, къде е той и чий.

УТРИННА

Ето брезите сребристи и борове тъмни.
Ето и двете високи черковни кубета.
Скоро и долу в града и в полето ще съмне —
ведро поглежда окото ти синьо — небето.

— Ти, който виждаш и който четеш в сърцата,
както в отдавна позната, разтворена книга,
бдиш над цветя и над птички, и пазиш децата,
боже, към тебе очите си молещи вдигам.

Пълно с любов и сърцето ми слабо, човешко,
пълно със земна любов и с възторг, и с умора,
както лозница, отрупана с гроздове тежки,
както и причастие чаша, налята догоре.

Трябваше жертва — и аз я принесох, и ето —
още треперят ръцете ми в първите тръпки.
Само да знам, че е жертвата моя приета,
моя тямян че достига до твоите стъпки.

УНЕС

Говори, говори, говори! —
аз притварям очи и те слушам:
— Ето, минахме сънни гори
и летим над морета и суша…

Вляво кървава вечер гори,
вдясно тъмни пожарища пушат.
Де ще стигнем, кога зазори?
Този път накъде лъкатуши?

Там ли, дато свободни ще бдим
и ще бъдем два пламъка слети,
и в нощта, сред безбройни звезди,
като двойна звезда ще засветим?

— Ти не знаеш? Аз също не знам —
но води ме, води ме натам!

ДЕН ПЪРВИ

Тук някога се сля небето със земята,
през мътния порой плющяха знамена,
зариха се в пръстта, полягаха нивята —
пожъна огнен сърп незрели семена…

А днеска — погледни от край до край небето —
бездънното око над нашият оброк —
и пълните жита, градините, полето,
налелия се плод с избистрен, меден сок.

— Дочаках те и аз, дочаках най-подире,
ден с обич оплоден и благодарно тих.
През огън и вода преминах да те диря,
безспирно се стремях, воювах — победих.

Бъди добре дошъл. И отдих, и умора,
и радост, и печал, и ти, възлюбен плен —
нали сте вие дял за всички замни хора —
бъди добре дошъл, мой светъл, първи ден.

БЕЗУМИЕ

Каква тревога в тази ветровита нощ души?
Защо така се люшкат голите тополи?
Какво се кърши и събаря, и руши,
и кой тъй охка, плаче и се моли,
за миг замлъкне и застене пак.
Наблизо тука някой ли умира?
Защо гората се заканва като враг
и Орион блести над нас като секира?

В такава нощ, навярно, заговорниците бдят,
неугасимите пожари се разгарят,
самоубийците решават своя път…
— Какво се взира той? Защо не кара —
пропяха вече третите петли!
Как свири вятъра в жиците… Почакай!
Защо пръхтят конете, сепнати и зли,
какъв е този вик, преследва ли ни някой? —

Но аз не съм принцеса, ти — владетел и деспот,
не искаме ни скиптри, ни корони,
не ни тежи греха за ничий взет живот,
не носим царски хрисовул — не гоним
и никому не ще мъстим в света…

Ний тръгнахме, с очи разтворени и влажни,
да уловиме — сянката на любовта,

да спрем — на щастието кулите миражни!

ВЕЧЕРНЯ

Нависнали оръсени над бялата стена,
дърветата, заслушани в пороя замълчал,
блестят като ресниците на плакала жена,
нечакано запалени от радостна лъча.

По пътя отражения, кръстосани в зигзаг,
а в облаците — златния черковен кръст забит.
Това е сякаш двойния, таинствен знак
на моята и твоята преплетени съдби.

Една дарохранилница, единствен мой съсъд,
в подножието божие, с наведена глава,
ще сложа в бъдещия ден на праведния съд,
когато ще са лишни и молитви, и слова.

А бог-отец отблъсне ли принесения дар,
от женствена и майчина любов и скръб събран,
ще впиеш Ти — Родителко — проляния нектар
във своите вселюбещи, приемащи недра.

МЪДРОСТ

Като в приказка — дреме гората, в своя есенен накит от злато.
Нито птици унесено пеят, нито вятър в листата шуми.
Само пътят се бодро белее — но и той се стопява в мъглата
и по него ний, сенки безмълвни, уморено вървиме сами.

Колко много напразна тревога, колко мъка в очите прикрита,
колко сълзи преглътнали мълком, колко плач във човешкия глас…
Безнадеждно самотни и чужди — всеки лута се, дири и пита —
а всевечната, земната мъдрост — тя разляна е вредом край нас:

да ликуваме с ведрата пролет, да горим с кехлибарното лято
и наесен — с усмивка на обич към света, и прекрасен, и чист —
без тъгата на спомени празни, без страха пред надежди крилати —
да угаснем с вечерното слънце, да умрем с осланения лист…

ПАСТОРАЛ

ДОКАТО ШУМИ над нас шатъра на зеления дъб
и като ясно море се вълнува младата трева,
докато слънцето догори върху планинският ръб
и кукувицата отчете — нашия живот, невям…

Доде трае този ден, който не ще се върне за нас,
притвори очи за миг и изслушай — като на шега —
старинния пасторал, нежен като песента на саз,
изпят преди много векове — като че от мен сега.

ТИ, КОЙТО в летния зной уморено от пътя не бягаш
и като мене, в леса — хладен не дириш подслон.
Ти, който носиш в ръце, като жезъл, попътна тояга,
който по хълма вървиш — сякаш възлизаш на трон.

Кой е рода ти, не знам, но ела — и от дъбови листи
аз ще ти сложа венец. Кой си, не искам да знам:

Пан, олимпиец, пират ли, дошъл сред водите златисти
белите кораби ти пепел да сториш и плам…
Слушай: царица да бях, бих ти дала аз своето племе,
вожд да му бъдеш и цар — ти, моя поглед сразил. —
Пастирка малка сега — е сирашкия жребий мой земен,
стадото мое брои — три само бели кози…

ТЯСНАТА ВРАТА

Погледни този път, в който ние стремглаво летим,
като литнали в миг две стрели, две безумни мечти,
как е тесен и прав, и затворен от двете страни
с тези тъмни върби като с две неподвижни стени…
Той ли нашият път, той ли нашият кратък е ден
от самата съдба на земята за нас отреден?
А на другия край, тъй примамлив, незнаен, желан,
дето пълна с лъчи е разтворило слънцето длан,
сякаш свършва се той: там сближават се двете стени,
и през тази врата, толкоз тясна, ще можем ли ний —
двама заедно ний — да преминем през нея отвъд,
дето светъл и нов почва другия, вечния път?

ВЕЧЕРНИЦА

Вечернице-предвестнице, вечернице-царице,
кандило пред всевечния иконостас,
една сълза от Богородичните ресници
отронена в светия жертвен час
— вечернице-сестрице!

Видя ли ни, когато спря тогава над нивята,
и чу ли как се врекох негова да съм? —
Полюшнаха се класовете в пролетния вятър
и прокънтя в небето първи гръм.

И ето те сега на хоризонта пак изгряла —
в съдбовните ми дни, ти, неотлъчен знак.
Изгрей сега, предвестнице — над нашата раздяла,
над пътя и над бягащия влак…

REQUIEM

КРИЛО НАД МЕНЕ спуснато, крило на орис черна,
не ще се вдигнеш никога от моята глава.
Преди да звъннат утринна, звъниха за вечерня,
преди да чуя сватбени, надгробни чух слова…

Далечно бели върхове, не ще ме утешите,
ти, пеене на птиците, не трогваш мой слух.
Ненужни са ми повече на този свят очите,
ненужно ми е тялото, останало без дух.

Махни се, стих нерадостен, прокобящ, неоменен,
звънтящите ти звукове какво ще ми дадат?
Каква забрава жаждана, какво си знес за мене? —
Гъдулката на слепия, що пее край градът…

НЕ ПЛАЧА, задето безрадостен, пуст и прекършен,
без тебе живота ми дълг ще е само и бреме;
задето деня ми, едва-що наченал, се свърши,
и никаква празна утех не носи ми времето.

Не плача за себе си. — Нека, жесток и оскъден,
живота между ни прегради да беше изправил —
да бяхме осъдени вечно отделно да бъдем,
да беше ме даже разлюбил, оставил, забравил…

Но само да знаех, че тук на земята ти още
живееш — и моите литнали мисли те стигат —
че дишаш и гледаш, и чуваш — и в късните нощи
прозорец свети, и бдиш ти наведен над книгата.

ВСЯКА НОЩ насъне неизменно
идваш и оставаш късно до зори.
Часовете се покорно сменят,
както в миналите дни добри.

Ние двама пак сме окрилени,
пак обичащи и чакащи горим.
— Отведи ме призори и мене —
този свят ме вече умори.

Аз не искам с кротко примирение
да поема този черен дял,
с който някой зъл ни бог дари…

Аз не искам земните съмнения:
— няма смърт, разлъка и печал,
няма минало, и бъдеще дори.

БРЕТАН

КЛЕТВА

Да ослепеят очите ми — и двете,
да ме сполети навеки проклятие,
ако забравя накога това лято,
Атлантика и на Лайта бреговете.

Низ просторните пясъци край морето
стъпките ни останаха отпечатани.
А може би в привечерната позлата
и днес бродят нашите два силуета…

Широкополите бретонки ги изглеждат
изпод черните си пиявици-вежди
с поглед като океана син и намръщен.

И горят в залеза каменнните къщи,
а сред вълните — призрачни като надежди —
оцелелите ладии се завръщат.

МОЯТА ПЕСЕН

Вземи ме, лодкарьо, в своята ладия лека,
която безшумно цепи вълните смолни
и сякаш проправя оттук до небето пътека,
и сякаш се гони с чайките смели и волни.

Когато излезем от залива, там на открито,
и капки солени пръснат нашите устни,
и вятърът южен надуе платната развити,
и лодката бяла магьосана в път се впусне —

тогава, лодкарьо, аз ще запея песен,
нечувана песен — за моята малка родина,
чието е име — облак над мене надвесен,
чиято е песен — за мене мед и вино!

Че пеят по жетва, пеят моми тъмнооки,
момци ги припяват и вечер край порти причакват,
и пеят по сватби, седенки в нощи дълбоки,
и майки пеят — пеят, когато оплакват.

О, песен такава — злокобно, сподавено-тиха,
не си още чувал и може би никъде няма,
защото и няма народ с орисия по-лиха
и с мъка по-тежка, и с воля — безропотно няма.

У нас планините лете не губят снега си,
морето е малко, но име носи — Черно,

и върхът е Черен, вечно сърдит и свъсен,
и черна земята — плодна, но тъжна безмерно.

Вземи ми, лодкарьо, в своята ладия лека,
която не плашат вълните пенни и смолни,
по тях да направим една безкрайна пътека —
да стигнем небето, да стигнем чайките волни.

L’ILE DE GROIX

Ти виждаш ли на хоризонта, където слънцето залязва,
една ивица тъмносиня в заруменените мъгли? —
Това е острова, накойто живеят вещиците зли —
бретонските легенди стари за които чудеса разказват.

На пещерите входовете, прикрити в каменната пазва,
при спадането на водите, разправят, видими били.
Магесниците, в бурни нощи, на непристъпните скали
огньове палели огромни, които всеки забелязвал.

И заблудените моряци, в непроницаемия мрак
съзрели мамещия пламък — като на помощ даден знак,
отправяли се, без да мислят, към тази гибелна посока.

Разбивали се корабите в скалите остри и високи,
и смърт безвременна е тук намерил не един моряк —
под виковете нечовешки, от урагана по-жестоки.

СРЕЩА

Открих стъпките ти в пясъка и за да стигна по-бързо,
тичах и затъвах до колене, падах от умора,
а като се изкачих на хълма — извиках удивена,
сякаш пръв път те видях в тази вечер назебвенна:

Изпълваше целия хоризонт, тъй голям ми се стори,
стъпил на брега, а косите в облаците горе.
И когато ме съзря и вдигна ръцете си към мене —
искаше да обгърнеш сякаш цялата вселена…

Чуй биенето на сърцето ми, виж сълзите в очите
и знай — никой досега не ме е прегърнал така,
никого до днес и аз не съм прегърнала — така.

И ако радостта ми в този миг натегне на везните
и бог поиска да скъси нишката на дните ми,
като за висша милост ще простра към него ръка.

РИБАР

Пристанището опустя. Рибарите се прибраха с потъмнели чела.
неподвижна и безплътна — като нарисувана — е водата
и в нея лодките — ято птици на почивка, със свити крила,
стоят, кацнали на своите отражения — забили връх в глъбината.

Във въздуха се носи, остър и горчив, мириса на разтопена смола:
изтеглил лодката си на брега, там долу, в пясъчното плато,
млад рибар, с разтворена на гърдите блуза и с димяща лула,
над нея се е надвесил, вдълбочен и мълчалив, като в тайнствено свято.

Че утре рано, лека като съновидение и бърза като мечта,
ще го понесе по резпенените гребени на океанските вълни
и обратно тук, може би никога вече, не ще го върне тя…

Но сега, здраво и безгрижно като дете, ще спи той през нощта
и неотъпно и властно — като любовница и съдба — ще му се присъни
непостижимата шир, която го зове в тайнствените си глъбини.

ХИМН

Като малка черупка, която не знае де ще я изхвърли вълната разярена,
аз се събудих една сутрина в тази непозната страна —
с носии странни, непонятен език и цветя, които у нас нямат даже имена.
Но — бурята, която ме изхвърли тука — да бъде благословена!

Първи ден край океана, когато задъхани от пръските на пяната солена,
онемяхме от възторг, а фарът от вълноломната стена
освети с първия си лъч нашите омагьосано притиснати лица и рамена,
и като звезда за моряците, засвятка в далечината стъмена —

бъди благословены Бъди всякога благословен и ти, живот, непостижимо велик,
и ти, моя съдба мъдроока, която ме кали с изпитания дългогодишни,
за да ме подготвиш и причестиш с този върховен миг!

Да бъдат проклети устните ми и моя вцепеняващ се от агонията език,
ако в смъртния ми час, сред риданията на близки, сподавени от и лишни,
не благодарят и благословят тези дни всевишни!

РАКОВИНИ

Слушай в часа на прилива как диша пълноводният океан,
гледай как тежко се вгъва необятната му гръд медносиня.
Но иде отливът — белогривото воънство вдига своя стан,
за да завладее там в безкрая — американската твърдиня.

Ще утихне оголеното крайбрежие и в черната му длан,
сред пясъка и видираслите, ще блеснат влажни раковини.
И аз ще събера в шепата си — за да нанижа един гердан,
койно ще занеса като спомен в своята далечна родина.

В дни на пустош и задуха, в дни безрадостни и безвестни
всяко зърно ще ми припомня един тукашен ден или миг —
океанският простор, вятъра, скалите черни и отвесни,
мачтите на хоризонта и на чайките острия вик —

пълноводния, волния прилив на моя живот многолик,
след който като дребни раковини — останаха тези песни.

ПОСЛЕДЕН ДЕН

Сбогом, тих крайокеански кът, не ще те видя никога вече,
като сън, най-любимия сън в моя жребий, мина това лято
сред твоите пясъци и необзорни хълмове, дето вечер
слънцето бавно слиза — да огрее всяко стръкче на тревата.

За последен път в косите ми свири твоя неукротим вятър.
За последен път пия твоя въздух — солен и гъст като течен.
За последен път пред нозете ми приливът залива скалата
с фонтани, пред които даже версайлските остават далече…

Няма вече да дойда под сянката на мелницата крилата,
край която нацъфтелият ajonc свети като чисто злато,
да сляза пак по каменнита стъпала и да викна лодкаря.

Няма нощем да ме будят играещите рефлекси от фара,
нито в зори — гласовете на рибарите, които отплуват.
Утре вече — аз ще бъда пак на път, а ти — само сън сънуван…

ЗАСЛУГИ

